

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Collegiis Canonicoꝝ Per Germaniam, Belgivm, Galliam, Hispaniam, Italiam, Aliasqve Orbis Christiani Prouincias, Liber Singvlaris

Le Mire, Aubert

Coloniae Agrippinae, 1615

Capvt XIV. Nivellense Collegivm Canonicoꝝ & Canonissarum in
Brabantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11227

quitaniæ opido Vizeliacum in Burgundiam transferri, indeque partem eius Lutofam deuehi.

Ita Guifianus in manuscrip. Hannoniæ Chronicis libro II. vide & Molanum in natalibus Sãctorum Belgij & Meyerum, in Annalibus.

CAPVT XIV.

NIVELLEENSE COLLEGIVM
Canonicorum & Canonissarum in Brabantia.

S Gertrudis Virgo, Filia Pipini Primi Brabantiaë ducis, clarissimis & per totam Europam peruulgatis, orta natalibus, ab ipsis pueritæ annis viam mandatorum Dei ingressa, omnem lubricæ ætatis leuitatem fugiebat, & assiduè matri *Itte* adherens, ab ore eius trahebant verba vitæ & disciplinæ. ancillis suis se ancillam præstabat, nec vsquam natalium suorum sublimitatem attendebat. Dum autem altiori proposito virginæ pudicitiaë sigillum consecrare vult auctori castitatis Domino IESV, superuenit ad ædes paternas Rex *Dagobertus*, in cuius comitatu erat Ducis cuiusdam *Austrasiorum* filius, qui eam in matrimonium postulauit. Sed Virgo Regi, parentibus & reliquis Principibus respondit: *Ego mihi Sponsum delegi, cuius æterna pulchritudine omnis*

minis creaturarum pulchritudo resplendet : in cuius diuitijs cœlum, & terra, & omnis ornatus numeratur; cuius nobilitatem Angelica sublimitas cum tremore veneratur. Confusus procus destitit; qui tamen postea contra eam bellum resumpsit, apud Pipinum eam de puerili proposito arguens. Quare piæ matris auxilio in orientalem Franciam fugit, ad locum qui de nomine Caroli, *Karleburg* nuncupatur. Vbi ob votum tutandæ castitatis insignem Basilicam ædificauit; atque fugæ eius comites *Atalongus* Præbyter (cui postea Sancti Kiliani & Sociorum corpora sunt reuelata) & *Bernardus* Diaconus diuina mysteria celebrarunt. Remeauit autem ad propria, postquam indignus ille petitor thalami, iudicio Dei percussus, interiit. Nec multò post obiit pater *Pipinus*, foris reuerenda canicie candidus, intus bonorum operum splendore perornatus. Tum verò matri sedula & officiosa adhærebat, cum ea terebat limina Ecclesiæ; vacabat ieiunijs, orationibus, Sanctorumque necessitatibus. Ijs diebus superuenit *S. Amandus* Traiectensis Episc. à quo *Itta* matrona castæ professionis velamen accepit, & domum in Sanctimonialiū monasteriū, eiusdem Antistitis consecratione commutauit. Ob quod factū multas calūnias & iniurias cū *Gertrude* filia sustinuit. Quæ aliquantò post inter virgines, suscepto velamine, cōsecrata, vnanimi consensu ad cœnobij regimen

gimen est expetita, iuuenula quidem sed in doctrina discreta; in patientia longaminis; in abstinentia fortis; mundissima charitate; mansuetissima pietate; infirmitati proxima per compassionem; virtutibus congaudens per charitatem; in eleemosynis & hospitalitate maternæ traditioni fuit cooperatrix, omnia prædia amplissimi patrimonij Ecclesiæ conferens, in vsum sanctimonialium, pauperum, ac peregrinorum. Itaque *Foillanum*, *Vltanum*, aliosque transmarinos viros, lucra animarum quærentes, lætissimè suscepit; quosdam apud se retinuit; sed & pretiosos codices, & ex Vrbe Roma pignora Sanctorum acquisiuit. Inter hæc Dominicæ seruitutis augmenta Beatus ita ad Dominum migravit. Porrò *S. Gertrudis* onus, quod ei iam soli incumbebat, in plures diuisit, exemplo Moyses, qui Decanos & Centuriones assumpsit: foris enim agenda fratribus in timore Dei perfectis commisit, intus matres sibi adiunxit spirituales. Cùm autem in meditatione Scripturarum & assensu virtutum proficeret, diuina pietas ancillam suam iucundæ lucis visione est consolata. Eodem etiam tempore legatos suos in mari periclitantes, licet absens corpore, præsentissima ereptione liberauit. Nec multò post *B. Foillani* Martyris corpus, indicio supernæ reuelationis, inuenit. Ceterùm extenuata abstinentia, vigilijs, alijsque cœlesti-

cœlestibus disciplinis, omne onus suum cognatæ *V Volfetrudi*, etsi nolenti, imposuit: & ipsa reliquum trium mensium tempus in omni sanctitatis augmento expendit, tantò instantiùs, quantò se breuiùs hic futuram diuina reuelatione didicerat. Post obitum, pompam sibi adhiberi noluit, sed corpus tegi cilicio, quo vti consueuerat, & caput velo penè nullius pretij, quod peregrina Sanctimonialis illi pro benedictione miserat. His ordinatis, vt certum diem suæ vocationis agnosceret, misit ad *Beatum Vltanum*, quem cœlestis conuersatio iam dudum Angelicis alloquijs dignum fecerat. Qui respondit: *Crastina die intra Missarum solennia corpore abscedet: sed non trepidet, in exitu suo Sanctum Patricium cum angelis obuium habebit.* Illo itaque die, anno ætatis 33. sumpto sacratissimo corporis & sanguinis Christi Viatico, animam suam creatori reddidit, & mox suauissimus odor repleuit totam cellulam, vbi sacrum corpus iacebat. Cuius testes sunt *Richinus* & confrater eius, qui primus, suppresso nomine, vitam virginis, quam oculis suis viderat, simplici & rustico stylo, sed veraci sermone conscripsit. Sepulta est autem in Basilica principis Apostolorum; & post mortem apparuit *Modesta*, Treuirensis monasterii Abbatissæ. Multa etiam miracula ad reliquias eius & ad lectulum contigerunt. Quibus commota germana soror *Begga*, post

obitum viri sui simile monasterium Anden-
næ construxit, ad quod ex Niuella sorores e-
uocauit, Inde etiam inter reliquias partem le-
cti accepit, ad quam multa miseris beneficia
obtulerunt. Haecenus ex historia qua Niuel-
lensis Ecclesia vtitur, quæ etiam ferè omnia
habet Surius ad diem decimum septimum
Martij. Nomen autem huius virginis non in-
ter Brabantos tantum, sed etiam apud exteros
est celebre. Nata est *Landa*, vbi celebre quon-
dam erat Pipini, Primi ducis Brabantia, pala-
tium, sed nunc exiguum est oppidulum. Do-
mina fuisse asseritur Bergis ad Zomam, Ber-
gis S. Gertrudis, Niuellæ, & Vorsti, siue Fo-
restti, in Kempinia. Obijt autem 664. in die
B. Patricij Hibernorum Apostoli, qui, vt di-
ctum est, in morte ei obuiam venit. Quo de-
clarauit quantum sibi placuerit, quod *Foilla-
num Vltanum*, aliosque Apostolicos ex Hiber-
nia prædicatores receperit, & fouerit. Multas
passim habet Ecclesias in sui honorem conse-
cratas. Louanium, prima Ducatus Braban-
tiæ ciuitas, eam vt primam Brabantia plantã
festo die honorat, ex constitutione Honorij
III. Ipsam etiam Vsuardus Martyrologio in-
seruit, ætate Caroli Magni. Scribit enim die
decimo septimo Martij: *Monasterio Niuigella,
Sanctæ Gertrudis virginis*. Sed id modò est Ca-
pitulum vtriusque sexus, in quo Canonicae, e-
æque nobiles & sæculares, digniorem obti-
nent

nent locum. Quæ etiam patronæ suæ memoriam annuè aliquoties repetunt.

Quod si quæras quo loco habendæ sint Canonicæ, quas Teutonia frequentes habet, & vulgari voce Canonissas nominat, tractat de ijs Claudius Espencæus lib. 2. de continentia cap. 12.

Ceterùm Sigebertus Gemblacensis, testatur suo tempore conflagraisse Ecclesiam Sancti Gertrudis Niuellensem, post negligentiam & incuriam effusi sanguinis, quæ reedificata, benedicta est à VVazone, Episcopo Leodiensi præsentè Henrico Imperatore.

Anno itaq; sexcentesimo quinquagesimo à fundamentis excitatum est Monasterium Niuellense, quod veteres Niugellense & Niualense appellant, cuius initia his verbis Sigebertus in Chronico describit: *Anno DCCL. Itta relicta Pippini, instinctu Sancti Amandi, se & sua Deo vouens, Monasterium Niualense fundauit, eiq; filiam suam Gertrudem, Deo dignam virginem præfecit.* Ceterū Itta siue Iduberga vxor fuit P pini I. Landensis, quem primum Brabantia ducem nominant: quo an. 647. defuncto, hortatu *Sancti Amandi* Traiectensis Episcopi propriæ domus fastigia in Ecclesiam comutauit, eamque Petro dicatam prædijs atque ornamentis plurimis dotauit. Deinde inter Missarum solennia

de manu dicti Præfulis Amandi sacrum velamen accepit, seque redigens in numerum sanctimonialium, quas ibidem ad seruiendum Deo ordinauerat, nobilissimæ ceruici nobilius iugum imposuit dominicæ seruitutis. Quam semitam annis XII. post obitum pij conjugis indefesso gradu cucurrit; quibus transactis ad æternæ felicitatis brauium, anno ætatis suæ 60. peruenit. Sigebertus in Chronico notat eam obiisse anno 658.

Est verò Niuella veteribus Niuigella, non contemnendum Brabantię opidum, cuius dominium est penes illustre nobilissimarum virginum Canonicarum collegium. Sunt autem eæ numero duæ & quadraginta, quibus quæ præest, hodieque Abbatissa nuncupatur. Præter Canonicas est in eadem Basilica & Canoniorum triginta collegium, qui solenni- oribus anni diebus festis in eodem cum virginibus Odeio seu choro Sacra celebrant; reliquo autem anni tempore separatim in sacello vicino munia sua obeunt.

CAPVT XV.

S. FURSEI COLLEGIUM PERONENSE
*in Picardia, regni Gallie Prouincia, &
 Latiniacense, in diœcesi Pa-
 risiensi.*

S Furseus cùm annis aliquot apud Hibernos, Scotos, Britones, & Anglos verbum